

دانشگاه لرستان

افزایش بهره‌وری و توسعه آبرزی پروری در استان لرستان

اهمیت و ضرورت مأموریت

ماهی به‌عنوان یکی از منابع غذایی تأمین‌کننده پروتئین حیوانی ارزشمند در بحث تأمین امنیت غذایی جایگاه مهمی دارد. استان لرستان به‌عنوان قطب اول آبرزی پروری غیر ساحلی کشور (رتبه اول پرورش ماهیان سردآبی کشور) دارای پتانسیل بالایی در این حوزه می‌باشد. صنعت آبرزی پروری پایدار میتواند با کمترین آسیب به محیط زیست، متضمن امنیت و سلامت غذایی جامعه باشد. کشور ایران از دو جهت شمال و جنوب با دریا در ارتباط است که زمینه را برای بهره‌برداری از منابع آبریان از طریق صیادی فراهم کرده است. از سوی دیگر هرچند کشور ایران از نظر جغرافیایی و اقلیمی جزء کشورهای کم‌آب محسوب می‌شود اما توزیع آب در برخی نقاط ایران به‌گونه‌ای است که امکان انجام فعالیت‌های شیلاتی در قالب آبرزی پروری اقتصادی به‌خوبی فراهم است. در این بین دو موضوع قابل مطرح شدن وجود دارد: (۱) بهره‌برداری از منابع دریایی علاوه بر محدودیت‌های تکنولوژیکی و تکنیکی که نیازمند وجود تجهیزات پیشرفته برای بهبود کارایی صید دارد، از نظر وجود آلاینده‌های خطرناک مانند پسماندهای صنایع نفتی و پتروشیمی و غیره موجود در دریاها نیز محدود است. (۲) در مورد آب‌های داخلی نیز هم‌اکنون تقریباً تمامی منابع آبی به‌طور کامل در حال بهره‌برداری هستند. با وجود تلاش‌ها و سرمایه‌گذاری‌هایی که در این موارد انجام شده، اما همچنان تولیدات آبرزی پروری و شیلاتی ایران از نظر کمی و کیفی با ایده‌آل‌های امنیت غذایی فاصله دارند. برای ایجاد امنیت غذایی لازم باید با استفاده از روش‌های نوین، گام‌های اساسی در جهت تأمین پروتئین مورد نیاز کشور برداشته شود. در سطح جهانی، آبرزی پروری از نظر تنوع گونه‌ای و افزایش تراکم پرورشی در حال گسترش است.

قفس‌های پرورشی از جمله راه کارهای مناسب برای توسعه آبرزی پروری می‌باشند. صنعت پرورش در قفس به صورت مدرن، نسبت به سایر روش‌های آبرزی پروری جدید بوده و نیازمند انجام مطالعات بیشتر به خصوص در زمینه اعمال روش‌های مدیریتی و کاهش آسیب‌های وارده از این صنعت به محیط زیست می‌باشد. لازم به ذکر است که پرورش آبریان در قفس علاوه بر منافع اجتماعی، اقتصادی و محیطی زیاد و مهم مانند افزایش امنیت غذایی، کاهش اثر فقر، افزایش فرصت‌های شغلی در جوامع روستایی ساحلی، تأمین غذاهای دریایی، کاهش هزینه‌های اولیه تولید و بهبود تغذیه انسان، دارای مشکلاتی نیز می‌باشند که باید از طریق روش‌های علمی مورد ارزیابی و بررسی قرار گیرند.

از بعد دیگر، در زمینه مزارع سنتی از آنجاییکه آب خروجی از مزارع پرورش ماهی همچنان پتانسیل تولید دارد، استفاده از روش‌های علمی ساده اما موثر در زمینه تصفیه آب و برگشت آن به مدار پرورش، می‌تواند نهایتاً با افزایش میزان تولید در واحد سطح به حاشیه سود بیشتر و تولید پایدارتر بیانجامد و با توجه به شرایط کنونی رفتن به سمت سیستم‌های واجد بازچرخش آب یکی از الزامات مهم پیش روی صنعت آبرزی پروری کشور تلقی می‌گردد.

چالش‌های موجود

- آگاهی اندک از وضعیت اکولوژیک کشور از نظر تنوع زیستی و اثرات بالقوه توسعه آبریز پروری بر آن.
- روزآمد نبودن سیستم‌های آبریز پروری موجود و در نتیجه بهره‌وری پایین آنها.
- توجه اندک به تنوع تولیدات آبریز پروری در حال حاضر.
- عدم وجود سرمایه‌گذاری کافی و سرمایه در گردش مناسب برای اجرای سیستم‌های نوین آبریز پروری در کشور و انفعال متولی دولتی این موضوع در حوزه فرهنگ سازی و ارائه مشوق‌های مالی.
- نبود متخصصان کافی در حوزه سیستم‌های نوین آبریز پروری در کشور.
- برداشت بی‌رویه از منابع آبی کشور و عدم توجه به ارزش واقعی آب.
- خطر ورود گونه‌های غیربومی به پهنه‌های آبی طبیعی و به مخاطره افتادن امنیت زیستی کشور در صورت عدم توجه به سیستم‌های پرورشی مداربسته.

فعالیت‌ها و اقدامات انجام شده

- برگزاری سومین کنفرانس ملی حفاظت از ماهیان ایران با تاکید بر ماهیان حوضه آبریز تیگره (آذر ۱۴۰۲)، گروه علوم و مهندسی شیلات و محیط زیست، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه لرستان.
- برگزاری اولین همایش ملی حکمرانی منابع طبیعی و آینده پژوهی توسعه پایدار (اردیبهشت ۱۴۰۳)، گروه علوم و مهندسی شیلات و محیط زیست، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه لرستان.
- احداث کارگاه سرپوشیده پرورش آبزیان دانشگاه
- احداث سالن آکواریوم برای مطالعه ماهیان زینتی و ماهیان بومی.
- کسب مجوز راه اندازی مقطع کارشناسی ارشد رشته شیلات-تکثیر و پرورش آبزیان (۱۴۰۴)
- برگزاری دوره‌های مهارت آموزی با عناوین راهبردهای نوین تغذیه ای آبزیان، تکنیک‌های عملی تکثیر و پرورش ماهیان خاویاری، پرورش جلبک‌های پرسلولی و... برای کارکنان سازمان جهاد کشاورزی و اداره کل شیلات استان (۱۴۰۳-۰۴)
- انعقاد قرارداد انجام طرح پژوهشی با عنوان انجام نمونه‌برداری زیستی به همراه آنالیز و تحلیل آنها از رودخانه ماربر - استان اصفهان. شرکت مهندسین مشاور ری آب (پاییز ۱۴۰۴)
- تشکیل هسته مسئله محور با اداره کل شیلات استان لرستان جهت بررسی نظام‌مسائل دستگاه‌های اجرایی و ارائه راهکارهای علمی و عملیاتی (زمستان ۱۴۰۴)
- مشارکت در همایش ملی سرمایه‌گذاران شیلاتی در استان لرستان با اجرای سازمان برنامه و بودجه استان و همکاری اداره کل شیلات استان لرستان (دی ۱۴۰۴)

برنامه‌های آینده

- ترویج روش های نوین آبیاری پروری و روزآمد سازی سیستم‌های پرورشی موجود.
- توسعه شرکت‌های دانش بنیان با هدف تامین نهاده‌های مورد نیاز و رفع نیاز دانش و تجهیزات مورد نیاز بخش آبیاری پروری
- تداوم تلاش هدفمند در جهت ترویج فرهنگ "استفاده مجدد از آب" در سیستم های پرورش آبزیان
- تداوم تشویق شرکت های دانش بنیان در حوزه آبیاری پروری جهت سوق به تکمیل چرخه راه اندازی سیستم های مدار بسته
- رفع خلاءهای دانشی موجود در بکارگیری روش های نوین آبیاری پروری از طریق طرح و اجرای پژوهش های علمی

سازمان‌ها و همکاران ذینفع

- دانشگاه لرستان
- سازمان جهاد کشاورزی استان لرستان
- اداره کل شیلات استان لرستان
- دانشگاه فنی و حرفه ای
- مرکز رشد دانشگاه لرستان
- سازمان حفاظت محیط زیست
- سازمان آب منطقه‌ای
- شرکت‌های دانش بنیان

سمت:	شماره همراه:	آدرس ایمیل:	نام و نام خانوادگی تکمیل کننده:
عضو هیئت علمی	۰۹۱۱۱۳۶۲۹۲۲	banan.a@lu.ac.ir	اشکان بنان